

dr Marcin Górski
Katedra Europejskiego Prawa Konstytucyjnego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytetu Łódzkiego

AUTOREFERAT
przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych habilitanta

Wstęp

Stosownie do dyspozycji art. 18a ust. 1 ustawy z 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz do przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, przedkładam Wysokiej Komisji niniejszy autoreferat, sporządzony dla celów postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Autoreferat, stosownie do kryteriów oceny, wyrażonych w rozporządzeniach Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1 września 2011 roku i 26 września 2016 roku, jest podzielony na następujące części:

1. Imię i nazwisko
2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytuł rozprawy doktorskiej
3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych
4. Wskazanie osiągnięcia naukowego, wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, w ramach którego przedstawiono omówienie celu naukowego pracy oraz wskazanie osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania
5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych i form aktywności naukowej oraz działalności popularyzującej sztukę.

1. **Imię i nazwisko:** Marcin Górski
2. **Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytuł rozprawy doktorskiej:**
  - a) 1997-2002 – studia stacjonarne na kierunku Prawo na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego (studia zakończone z wynikiem bardzo dobrym)

- b) 6 maja 2002 roku – egzamin magisterski w Katedrze Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji UŁ, złożony z wynikiem bardzo dobrym, tytuł zawodowy: magister (praca magisterska pt. „Delokalizacja nadawców telewizyjnych w świetle dyrektywy o telewizji bez granic” przygotowana pod kierunkiem dr hab. Anny Wyrozumskiej, prof. UŁ)
- c) 17 listopada 2006 roku – uzyskanie stopnia naukowego doktora nauk prawnych w specjalności *prawo europejskie* w wyniku obrony rozprawy doktorskiej pt. *Instrumenty polityki handlowej Unii Europejskiej* (promotor: prof. dr hab. Anna Wyrozumska, recenzenci: prof. zw. dr hab. Jan Barcz, prof. dr hab. Maria Królikowska-Olczak), nadanie stopnia naukowego doktora nauk prawnych w zakresie prawa uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji UŁ z dnia 17 listopada 2006 roku; praca nad rozprawą doktorską została dofinansowana ze środków KBN w ramach grantu doktorskiego

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

- a) od 1 października do 30 listopada 2006 r. – asystent w Katedrze Prawa Europejskiego UŁ
- b) od 1 grudnia 2006 r. do 30 września 2007 r. – adiunkt w Katedrze Prawa Europejskiego UŁ (na podstawie umowy o pracę na zastępstwo)
- c) od 1 października 2007 do 31 sierpnia 2008 r. – adiunkt w Katedrze Prawa Europejskiego UŁ (na podstawie mianowania na czas nieokreślony)
- d) od 1 września 2008 r. do teraz – adiunkt w Katedrze Europejskiego Prawa Konstytucyjnego UŁ (na podstawie mianowania na czas nieokreślony)

4. Wskazanie osiągnięcia naukowego, wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, w ramach którego przedstawiono omówienie celu naukowego pracy oraz wskazanie osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Jako osiągnięcie naukowe określone w art. 16 ust. 2 ustawy z 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki wskazuję monografię zatytułowaną *Swoboda wypowiedzi artystycznej. Standardy międzynarodowe i krajowe* (Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska, 2019 r., ISBN: 978-83-8160-271-6, liczba stron: 348). Stanowi ona pierwsze kompleksowe i obejmujące szeroką analizę komparatywną ujęcie problematyki istoty i standardów ochrony prawnej udzielanej wolności wypowiedzi artystycznej. Dotychczas monografia o takim zakresie przedmiotowym nie ukazała się ani w piśmiennictwie polskim, ani też w anglojęzycznym.

Podstawowy cel naukowy pracy polegał na ustaleniu, czy w aktach prawnych istniejących w różnych krajowych porządkach prawnych oraz w prawie międzynarodowym, względnie w praktyce sądów i innych organów spełniających funkcje orzecznicze, dokonano zdefiniowania kluczowego dla analizowanej swobody pojęcia, tj. pojęcia „wypowiedzi artystycznej”, a jeżeli tak – to jak należy to pojęcie rozumieć i jakie jest znaczenie przyjmowanej definicji dla mechanizmu i zakresu ochrony swobody wypowiedzi artystycznej.

Takie określenie podstawowego celu naukowego pracy wynika z przekonania, że skuteczna ochrona prawna swobody wypowiedzi artystycznej wymaga zdefiniowania materialnego zakresu tejże swobody, czyli ustalenia, co właściwie – dla potrzeb oceny jurydycznej – mieści się w pojęciu „wypowiedzi artystycznej”. Ponadto, celem pracy było również ustalenie, czy są określone konsekwencje, a jeżeli tak, to jakie, przyjętego ujęcia definicyjnego „wypowiedzi artystycznej”. Wreszcie, praca miała za cel zbadanie relacji zachodzących pomiędzy wolnością wypowiedzi artystycznej i innymi dobrami prawnie chronionymi, takimi jak np. wolność sumienia i wyznania czy moralność (publiczna).

Przedmiotem badań było zatem poszukiwanie doświadczeń definicyjnych dotyczących wypowiedzi artystycznej i wolności podstawowej, która ją chroni, zarówno w aktach normatywnych, jak i wypowiedziach krajowych i międzynarodowych organów wykonujących funkcję sądowniczą. Hipoteza badawcza postawiona w pracy polegała na przyjęciu, że w zapewnianiu ochrony wolności wypowiedzi artystycznej przydatnym elementem jest normatywne wyodrębnienie tej swobody, a jeśli nawet go brakuje, wówczas swobodę tę wzmacnia stosowanie w praktyce sądów podejścia polegającego na wypracowaniu definicji wypowiedzi artystycznej jako przedmiotu ochrony, będącej punktem wyjścia dla sądowej oceny ekspresji, która stała się przedmiotem sporu. Weryfikacja hipotezy badawczej wymagała w konsekwencji przesłedzenia szerokiego spektrum aktów normatywnych, zarówno w prawie międzynarodowym, jak i w krajowych porządkach prawnych, a także praktyki organów sądowniczych międzynarodowych i krajowych, skoncentrowanej na sporach o wykonywanie swobody wypowiedzi artystycznej i jego ekscesy. W oparciu o tak poprowadzoną analizę, w pracy przedstawiono propozycję definicji istoty wypowiedzi artystycznej, jak również kryteria przydatne dla prób weryfikowania, czy w danym przypadku sąd ma do czynienia z wypowiedzią artystyczną, a także wyprowadzono wnioski dotyczące wpływu istoty wypowiedzi artystycznej na mechanizm ochrony jej swobody. Ponadto, poddano refleksji interakcje zachodzące pomiędzy wykonywaniem swobody wypowiedzi artystycznej i innymi dobrami prawnie chronionymi. Odniesiono się również do różnych modeli mechanizmu prawnej ochrony wypowiedzi „mieszanych”, czyli takich, w których pierwiastek artystyczny ekspresji jest kontaminowany pierwiastkami ekspresji innego rodzaju (rozważania poprowadzono w odniesieniu do przykładu zanieczyszczenia ekspresji artystycznej pierwiastkiem wypowiedzi komercyjnej). Wreszcie, opierając się na obszernym materiale porównawczym zgromadzonym w pierwszej części pracy, podkreślono potrzebę dialogu sędziowskiego w badanym obszarze, zwracając uwagę na to, że wolność wypowiedzi artystycznej jest kategorią interesu powszechnego o wymiarze uniwersalnym, a więc nie jest zasadne zamykanie rozważań nad mechanizmem jej ochrony na doświadczenia zgromadzone w innych porządkach prawnych.

Struktura pracy obejmuje w dwóch początkowych rozdziałach prezentację regulacji i praktyki dotyczącej swobody wypowiedzi artystycznej w różnych systemach prawnych – w pierwszym rozdziale zawarto zatem prezentację regulacji międzynarodowych dotyczących wolności wypowiedzi artystycznej oraz praktyki organów stosowania prawa, opartej na tych regulacjach, zaś w rozdziale drugim zaprezentowano regulacje krajowe (państw europejskich,

w tym również Polski, państw Ameryki Północnej oraz państw Afryki, Ameryki Południowej i Azji) odnoszące się do swobody wypowiedzi artystycznej i sposób ich interpretacji przyjęty przez sądy krajowe. Kolejne rozdziały, wyprowadzające wnioski z tych ustaleń, podejmują analizę istoty swobody wypowiedzi artystycznej i różnych aspektów związanych z jej zapewnianiem. Rozdział trzeci odnosi się do uzasadnienia wyodrębnienia wypowiedzi artystycznej jako samodzielnej kategorii normatywnej. W pracy postuluje się normatywne wyodrębnienie gwarancji swobody wypowiedzi artystycznej z szerszej kategorii, jaką jest swoboda wypowiedzi. O ile bowiem swoboda wypowiedzi gwarantuje zasadniczo nieskrępowaną możliwość przekazywania informacji i poglądów, o tyle wypowiedź artystyczna nie musi być ich nośnikiem. Rozdział czwarty postuluje percepcję wolności wypowiedzi artystycznej nie tylko jako kategorii interesu indywidualnego, ale również powszechnego. Rozdział piąty stanowi analizę istoty wypowiedzi artystycznej i jej prawnych konsekwencji, obejmując propozycję definicji wypowiedzi artystycznej jako ekspresji indywidualnej sfery wrażliwości jednostki będącej twórcą, oddziałującej na taką samą sferę odbiorcy. Rozdział szósty przedstawia wskazówki pozwalające na ustalenie, czy dana wypowiedź jest wypowiedzią artystyczną. Rozdziały od siódmego do dziesiątego dotyczą zagadnienia prawnych granic wolności wypowiedzi artystycznej, wyjaśniając, z jakimi dobrami prawnymi wypowiedź artystyczna najczęściej wchodzi w kolizje (rozdział siódmy), prezentując relacje zachodzące między wolnością wypowiedzi artystycznej i moralnością (rozdział ósmy) oraz wolnością sumienia i wyznania (rozdział dziewiąty), a także problematykę sztuki „przestępczej”, czyli zagadnienia mowy nienawiści i okrucieństwa w sztuce. Rozdział jedenasty zawiera propozycję mechanizmu prawnej ochrony wypowiedzi, w których obecne są zarówno pierwiastki ekspresji artystycznej, jak i ekspresji innego rodzaju (np. komercyjnej). Rozdział dwunasty, zamykający tom, to refleksja nad brakiem i zarazem potrzebą dialogu sędziowskiego w odniesieniu do swobody wypowiedzi artystycznej. Pracę podsumowują wnioski końcowe.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych i form aktywności naukowej oraz działalności popularyzującej sztukę

Omawianej wyżej problematyki istoty i standardów ochrony swobody wypowiedzi artystycznej, a także – szerzej – wolności wypowiedzi, dotyczyły również inne moje publikacje.

Prace nad przygotowaniem monografii będącej osiągnięciem naukowym określonym w art. 16 ust. 2 ustawy z 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki skłoniły mnie do pogłębienia rozważań dotyczących niektórych aspektów problematyki poruszonej w tej pracy, lecz wymagających odrębnej refleksji. W związku z tym przygotowałem cykl artykułów, opublikowanych w językach polskim i angielskim, dotyczących **problematyki swobody wypowiedzi artystycznej**, z których kilka oczekuje jeszcze na publikację po uzyskaniu pozytywnych recenzji i przyjęciu do druku:

- 1) Górski M., *And whosoever shall offend one of these little ones..? Is community standard applicable to cases of freedom of artistic expression?*, Journal of Law, Social Justice and Global Development, 2018, vol. 2
- 2) Górski M., *Swoboda wypowiedzi artystycznej a kwalifikacja umów zawieranych z artystami-wykonawcami na gruncie przepisów regulujących podleganie obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2017 r. w sprawie III UK 53/16*, Praca i Zabezpieczenie Społeczne, nr 2/2019
- 3) Górski M., *Inter arma silent Musae? Swoboda wypowiedzi artystycznej naruszającej porządek publiczny*, Polski Rocznik Praw Człowieka i Prawa Humanitarnego, 2018, Tom 9
- 4) Górski M., *O potrzebie nowej umowy międzynarodowej chroniącej swobodę twórczości artystycznej*, Santander Art and Culture Law Review (praca przyjęta do druku)
- 5) Górski M., *Freedom of artistic expression. Constitutional lessons from Canada and practice in Eastern Europe*, ELTE Law Journal, Budapeszt 2018
- 6) Górski M., *Swoboda wypowiedzi artystycznej a kwalifikacja umów zawieranych z artystami-wykonawcami na gruncie przepisów regulujących podleganie obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2017 r. w sprawie III UK 53/16*, Praca i Zabezpieczenie Społeczne, nr 11/2018

Ponadto, uzyskałem przyjęcie do druku następujących publikacji odnoszących się do problematyki wolności wypowiedzi:

- 1) Górski M., *Wypowiedź religijna i wypowiedź motywowana religijnie*, Państwo i Prawo (praca przyjęta do druku)
- 2) Górski M., *Swoboda wypowiedzi akademickiej. Standard międzynarodowy, standardy krajowe i ochrona w Polsce*, Państwo i Prawo (praca przyjęta do druku)

Pozostałe rezultaty moich zainteresowań badawczych można podzielić następująco:

a) Publikacje dotyczące problematyki ochrony praw podstawowych i przeciwdziałania dyskryminacji

Publikacje koncentrujące się na tematyce ochrony praw fundamentalnych i prawie antydyskryminacyjnym to:

- 1) Górski M., *Karta Praw Podstawowych jako living instrument* (w:) J. Barcik, M. Półtorak (red.), *Unia Europejska w przededniu Brexitu*, Warszawa 2018
- 2) Górski M., *Sędziowski aktywizm ETPC a deficyty strukturalne systemu Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, Polski Rocznik Praw Człowieka i Prawa Humanitarnego, nr 8, 2017

- 3) Górski M., *Prawo do skutecznego środka prawnego w art. 47 Karty Praw Podstawowych UE - znaczenie i deficyty*, Europejski Przegląd Sądowy nr 8/2016
- 4) Górski M., *Instrumenty polityki handlowej Unii Europejskiej a prawa podstawowe*, Studia prawno-europejskie, Tom VIII, Łódź 2007 (pod red. M. Seweryńskiego)
- 5) Górski M., *Skutek Karty praw podstawowych Unii Europejskiej po wejściu w życie traktatu z Lizbony w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – rozdział w monografii pod red. S. Dudzika i N. Półtorak pt. Prawo Unii Europejskiej a prawo konstytucyjne państw członkowskich* (Warszawa 2013)
- 6) Górski M., *Roszczenia niematerialne w postępowaniach o dyskryminację*, www.ptpa.org.pl, Warszawa 2014
- 7) Górski M., *Udział organizacji pozarządowych w postępowaniach sądowych związanych z ochroną równości i zwalczaniem dyskryminacji w kontekście ponoszenia przez nie kosztów postępowania*, www.ptpa.org.pl, Warszawa 2015
- 8) Górski M., *Status prawny osób transseksualnych w świetle europejskiego prawa praw człowieka* (współautorstwo z A. Jezierską), Studia i Analizy Europejskie, nr 2[10], 2012
- 9) Górski M., *Уже лучше, но все еще недостаточно хорошо: опыт применения Европейской конвенции в практике Конституционного Трибунала Республики Польша*, Сравнительное конституционное обозрение, Nr 4 (95) 2013, str. 84-92, wyd. Institute of Law and Public Policy, Moskwa 2013
- 10) Górski M., *Protocol No. 15 to the ECHR in the context of Structural Deficits of the European mechanism of protection of Fundamental Rights*, Вісник Національної академії правових наук України № 3 (86) 2016

b) Publikacje dotyczące problematyki rozwoju i stosowania prawa Unii Europejskiej

Problematyce rozwoju i stosowania prawa Unii Europejskiej poświęciłem artykuły i rozdziały w monografiach wieloautorskich, w tym:

- 1) Górski M., *European Union law before national judges: the Polish experience : adept multicentric vision or creeping hierarchical practice – rozdział w monografii pod red. B. de Witte, J. A. Mayoral, U. Jaremby, M. Wind i K. Podstawy pt. National Courts and EU Law. New Issues, Theories and Methods* (Cheltenham-Northampton 2016, str. 127-145);
- 2) Górski M., *Czy sądy krajowe są związane wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 4/14? – rozdział w monografii pod red. M. Taborowskiego pt. Skutki braku notyfikacji przepisów technicznych ustawy o grach hazardowych dla wymiaru sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej* (Warszawa 2016);
- 3) Górski M., *Prawo osób LGBT do ochrony międzynarodowej – praktyka polska na tle orzecznictwa TSUE – rozdział w monografii pod red. D. Pudzianowskiej pt. Status cudzoziemca w Polsce wobec współczesnych wyzwań międzynarodowych* (Warszawa 2016);

- 4) Górski M., rozdziały: *System sądowniczy Unii Europejskiej, Skargi wymuszające przestrzeganie prawa Unii przez państwa członkowskie i Odpowiedzialność odszkodowawcza Unii Europejskiej* w podręczniku pod red. A. Wyrozumskiej *System ochrony prawnej Unii Europejskiej* (Warszawa, I wyd. – 2009, II wyd. – 2010) oraz w książce pod red. J. Barcza pt. *Ustrój Unii Europejskiej*, Warszawa 2009;
- 5) Górski M., *Zasada solidarności – obowiązki wynikające dla instytucji Wspólnoty* – rozdział w monografii pod red. C. Mika pt. *Solidarność jako zasada działania Unii Europejskiej*, Toruń 2009;
- 6) Górski M., *Unia Europejska jako budowniczy mostu łączącego państwa basenu Morza Śródziemnego* (współautorstwo z A. Jezierską), *Studia i Analizy Europejskie*, nr 6/2010;
- 7) Górski M., *Nowe tendencje w zakresie odpowiedzialności państwa członkowskiego za naruszenie prawa UE na gruncie art. 258-260 TFUE*, *Przegląd Naukowy Disputatio*, Gdańsk 2011;
- 8) Górski M., *Dyrektywa timesharingowa i jej transpozycja do polskiego porządku prawnego*, współautorstwo z A. Jezierską, *Studia i Analizy Europejskie*, nr 2(8)/2011
- 9) Górski M., *Pozycja samorządów lokalnych i regionalnych oraz Komitetu Regionów przed Trybunałem Sprawiedliwości UE a prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem*, *Przedsiębiorczość i Zarządzanie* 2017, tom 18;
- 10) Górski M., *Glosa do wyroku SPI z dnia 14 grudnia 2005 r., T-69/00*, *Palestra* nr 1-2/2007.

c) Publikacje dotyczące stosowania prawa międzynarodowego i sądownictwa międzynarodowego

W ramach tego, bardzo istotnego dla mnie, wątku prac badawczych zajmowałem się problematyką politycznej roli sądów międzynarodowych, czego rezultatem było opublikowanie – przygotowanego w ramach projektu badawczego nr N N110 172636 – rozdziału w monografii pod redakcją prof. zw. dr hab. Anny Wyrozumskiej (pt. *Granice swobody orzekania sądów międzynarodowych*, Łódź 2014) zatytułowanego *Polityczna rola sądów międzynarodowych i jurydyzacja polityki* (str. 149-224). W tej publikacji przedstawiłem kilkanaście wymiarów politycznej roli sądów międzynarodowych, a także przeanalizowałem 214 wyroków Wielkiej Izby ETPC z lat 1994-2013 pod kątem kierunków ich krytyki w opiniach odrębnych sędziów ETPC, wykazując, że dominowała w ciągu tych dwóch dekad krytyka zapadłych wyroków, przez samych sędziów, jako nadmiernie wstrzemięźliwych, jeśli chodzi o zapewnianie ochrony prawom i wolnościom podstawowym. Ustalenie to ułatwiło mi później, w pracy nad monografią dotyczącą wolności wypowiedzi artystycznej, sformułowanie tezy o powściągliwości ETPC w udzielaniu ochrony swobodzie ekspresji artystycznej.

Ten wątek mojej pracy naukowej obejmuje również rezultat w postaci rozdziału w monografii pod red. prof. zw. dr hab. Anny Wyrozumskiej, zatytułowanej *Transnational Judicial Dialogue on International Law in Central and Eastern Europe* (Łódź 2017), zatytułowanego

The Dialogue between Selected CEE Courts and the ECtHR (str. 233-296). Także ta publikacja powstała dzięki grantowi badawczemu, tym razem międzynarodowemu, zatytułowanemu *International Law through the National Prism: the Impact of Judicial Dialogue* (project nr 10-ECRP-028). W tej pracy przedstawiłem kilka rodzajów dialogu sędziowskiego prowadzonego przez sądy sześciu państw Europy Środkowej i Wschodniej (tj. Czech, Litwy, Polski, Rosji, Ukrainy i Węgier), a także ustaliłem, że dialog sędziowski w rozumieniu przyjętym w tej pracy w praktyce sądów występuje jedynie w marginalnym zakresie. Również to ustalenie było przydatne dla późniejszych prac nad monografią dotyczącą swobody wypowiedzi artystycznej, bo pozwoliło mi na podkreślenie zarówno możliwego znaczenia dialogu sędziowskiego dla ochrony udzielanej analizowanej wolności, jak i wykazanie, że dialog taki występuje w zaskakująco niewielkim wymiarze.

W tym nurcie zainteresowań badawczych mieściła się również praca pt. *Stosowanie prawa międzynarodowego przez sądy administracyjne*, wydana w ramach monografii pt. *Jednostka wobec władczej ingerencji administracji publicznej* pod red. E. Wójcickiej (Częstochowa 2013), a także opublikowana w Europejskim Przeglądzie Sądowym (nr 5/2012) praca pt. *Najnowsze wyroki ETPCz stwierdzające naruszenie Konwencji przez Polskę*, w której przedstawiłem zarówno wyroki ETPC z lat 2011-2012 zapadłe przeciwko Polsce, jak i problemy Polski z recepcją standardów interpretacyjnych Konwencji.

Ponadto, opublikowałem dwa (recenzowane) komentarze do orzeczeń polskich sądów stosujących prawo międzynarodowe w oksfordzkiej bazie *International Law in Domestic Courts* (Komentarz do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dn. 8 lutego 2006 r. w sprawie o sygn. akt II GSK 54/05 Oxford University Press oraz Komentarz do wyroku SN w sprawie IV CSK 465/09, *Jurisdictional Immunity of the Federal Republic of Germany, Cassation complaint*).

d) Publikacje dotyczące wykonywania zawodów prawniczych

- 1) Górski M., *Etyka adwokacka i radcowska. Komentarz, orzecznictwo i kazusy*, współautorstwo, pod red. M. Król, Warszawa 2016 (wyd. I, 2017 r. – wyd. II rozszerzone)
- 2) Górski M., *Etyka radcowska – na egzamin. Komentarz wraz z orzecznictwem do Kodeksu etyki radców prawnych. Teksty przepisów* (w:) M. Król (red.), Warszawa 2016
- 3) Górski M., *Etyka adwokacka – na egzamin. Komentarz wraz z orzecznictwem do Kodeksu etyki adwokackiej Teksty przepisów* (w:) M. Król (red.), Warszawa 2016
- 4) Górski M., *Tradycje działań prawników pro publico bono w niektórych jurysdykcjach w kontekście prawa dostępu do sądu* (w:) K. Kędziora (red.), *Pro bono dla równości. Współpraca samorządów prawniczych i organizacji pozarządowych*, Warszawa 2016

e) Publikacje dotyczące ochrony danych osobowych

- 1) Górski M., *Skutki wyroku Digital Rights Ireland na płaszczyźnie krajowej*, Radca Prawny nr 10/2014
- 2) Górski M., *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Komentarz – autorstwo komentarzy do wybranych przepisów RODO w komentarzu pod red. M. Sakowskiej-Baryły*, Warszawa 2018
- 3) Górski M., *Prawo do skutecznego środka ochrony prawnej przed sądem przeciwko organowi nadzorczemu – rozdział w monografii pod red. M. Sakowskiej-Baryły i B. Fischera pt. Realizacja praw osób, których dane dotyczą, na podstawie rodo*, Wrocław 2017

f) Pozostałe publikacje, w tym glosy

Moja rozprawa doktorska dotycząca *Kompetencji Unii Europejskiej w zakresie wspólnej polityki handlowej* została – po pewnych aktualizacjach i dostosowaniach – wydana drukiem w serii *System prawa Unii Europejskiej. Podręcznik* pod redakcją prof. zw. dra hab. Jana Barcza (jako Tom XXV serii), pt. *Wspólna polityka handlowa Unii Europejskiej. Aspekty prawne i instytucjonalne* (Warszawa 2012).

Jestem także współredaktorem (wraz z M. Sakowską-Baryłą) dwóch monografii dotyczących prawnych aspektów funkcjonowania samorządu terytorialnego: *Miasto w budowie. Prawne aspekty realizacji inwestycji komunalnych* (Warszawa 2016), w której jestem również autorem rozdziału zatytułowanego *Instrumenty finansowe wykorzystywane w polityce regionalnej a zasady ogólne prawa Unii Europejskiej i prawa podstawowe*, jak również *Samorządowe centra usług wspólnych* (Warszawa 2017), w której jestem również współautorem (wraz z M. Sakowską-Baryłą) rozdziału pt. *Status prawno-organizacyjny centrum usług wspólnych*. Opublikowałem także, w tym nurcie pracy naukowej, rozdział w monografii zatytułowany *Gmina może realizować zadania publiczne poprzez powołanie spółki prawa handlowego* (współautorstwo z Agnieszką Jezierską, red. naukowa: B. M. Cwiertniak, Sosnowiec 2013).

Jestem autorem polskiego raportu opublikowanego w *Manual on the law relating to violence against women* (Bruksela, 2018), dotyczącego polskiej regulacji i praktyki sądów w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec kobiet.

Systematycznie śledząc orzecznictwo ETPC i TSUE, opublikowałem także, w ramach Systemu Informacji Prawnej Lex, 93 glosy do wyroków Trybunału Sprawiedliwości, ETPC, Sądu Najwyższego i NSA, które nie były recenzowane, jednak niektóre z nich są cytowane w piśmiennictwie prawniczym i orzecznictwie (w tym SN, TK i Trybunału Stanu).

Glosy te koncentrowały się wokół problematyki:

- **Swobody wypowiedzi**

- 1) Górski M., *Znieważenie urzędników samorządowych a swoboda krytyki prasowej wyrażonej w formie satyrycznej - glosa do wyroku ETPC z dnia 5 lipca 2016 r.*, 1799/07 (SIP/Lex 2016)
- 2) Górski Marcin, *Glosa do wyroku ETPC z dnia 21 lutego 2012 r.*, 34472/07 (SIP/Lex 2012) – glosa dotyczyła krytyki stosowania represji karnej w reakcji na dyfamację
- 3) Górski Marcin, *Glosa do wyroku TS z dnia 24 listopada 2011 r.*, C-70/10 (SIP/Lex 2012) – glosa dotyczyła wyważania prawa własności i m.in. wolności przekazywania i otrzymywania informacji w kontekście oceny nakazu prewencyjnego filtrowania treści przesyłanych drogą elektroniczną
- 4) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 15 listopada 2011 r.*, 39900/06 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła swobody wypowiedzi prasowej
- 5) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 18 października 2011 r.*, 10247/09 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła swobody wypowiedzi w aspekcie ograniczeń wynikających z deontologii zawodowej
- 6) Górski M., *Glosa do wyroku TS z dnia 6 września 2011 r.*, C-163/10 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła relacji pomiędzy ochroną udzielaną na podstawie art. 8 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej i wnioskami wynikającymi z orzecznictwa ETPC dotyczącego wolności wypowiedzi politycznej
- 7) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 19 lipca 2011 r.*, 23954/10 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła wolności wypowiedzi satyrycznej
- 8) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 5 lipca 2011 r.*, 18990/05 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła obowiązku uzyskania autoryzacji cudzej wypowiedzi i sankcji za uchybienie temu obowiązkowi w kontekście wolności wypowiedzi prasowej
- 9) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 13 stycznia 2011 r.*, 397/07 i 2322/07 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła krytycznej oceny orzeczenia ETPC aprobującego użycie represji karnej wobec autorów dyfamacyjnych wypowiedzi sprzeciwiających się przerywaniu ciąży
- 10) Górski M., *Zniesławienie a swoboda wypowiedzi w debacie politycznej - glosa do wyroku ETPC z dnia 22 czerwca 2010 r.*, 41029/06 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wyważania, w kontekście debaty politycznej, ochrony przed dyfamacją i wolności wypowiedzi
- 11) Górski M., *Swoboda wypowiedzi politycznej w samorządzie terytorialnym - glosa do wyroku ETPC z dnia 2 lutego 2010 r.*, 571/04 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wolności wypowiedzi politycznej, jak również krytyki polskiej konstrukcji penalizacji publicznego znieważenia Prezydenta RP
- 12) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 6 października 2009 r.*, 27209/03 (SIP/Lex 2009) – glosa dotyczyła wolności wypowiedzi satyrycznej

- **Ochrony innych wolności i praw podstawowych oraz zapewniania efektywności EKPC i prawa antydyskryminacyjnego**

- 1) Górski M., *Odrzucenie przez Sąd Najwyższy wniosku o skierowanie pytania prejudycjalnego do Trybunału Sprawiedliwości UE a naruszenie zasad rzetelnego procesu - glosa do wyroku ETPC z dnia 24 kwietnia 2018 r., 55385/14 (SIP/Lex 2018)*
- 2) Górski M., *Multiplikowanie kar administracyjnych z penalnymi - glosa do wyroku TS z dnia 20 marca 2018 r., C-537/16 (SIP/Lex 2018)*
- 3) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 1 marca 2016 r., 30813/14 (SIP/Lex 2016) – glosa dotyczyła interpretacji art. 8 EKPC na tle konwencji haskiej w sprawie cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę*
- 4) Górski M., *Niespójność orzecznictwa krajowego sądu najwyższego jako naruszenia prawa do rzetelnego procesu - glosa do wyroku ETPC z dnia 30 lipca 2015 r., 30123/10 (SIP/Lex 2015) – glosa dotyczyła naruszenia prawa do skutecznego środka prawnego przed sądem poprzez wygenerowanie w orzecznictwie najwyższego organu sądowiczego niespójności z dotychczasową, utrwaloną linią orzekania*
- 5) Górski M., *Zakaz dyskryminacji pracownika ze względu na otyłość - glosa do wyroku TS z dnia 18 grudnia 2014 r., C-354/13 (SIP/Lex 2015)*
- 6) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 30 czerwca 2015 r., 57722/12 (SIP/Lex 2015) – glosa dotyczyła problematyki prawa do skutecznego środka prawnego przed sądem*
- 7) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 3 marca 2015 r., 23692/09 (SIP/Lex 2015) – glosa dotyczyła zapewniania efektywności EKPC poprzez mechanizm odpowiedzialności odszkodowawczej państwa za naruszenie Konwencji*
- 8) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 24 lipca 2014 r., 7511/13 (SIP/Lex 2014) – glosa dotyczyła prawa do skutecznego środka prawnego przed sądem i prawa do prywatności oraz niezgodności niektórych polskich przepisów ze standardem wynikającym z EKPC*
- 9) Górski M., *Glosa do uchwały SN z dnia 26 czerwca 2014 r., I KZP 14/14 (SIP/Lex 2014) – glosa dotyczyła uchwały powiększonego składu SN odnoszącej się do zapewniania efektywności EKPC*
- 10) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 19 lutego 2013 r., 61800/08 (SIP/Lex 2013) – glosa dotyczyła problematyki prawa do skutecznego środka prawnego przed sądem*
- 11) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 8 stycznia 2013 r., 25282/07 (SIP/Lex 2013) – glosa dotyczyła problematyki prawa do skutecznego środka prawnego przed sądem*
- 12) Górski M., *Glosa do wyroku ETPC z dnia 7 marca 2013 r., 15598/08 (SIP/Lex 2013) – glosa dotyczyła problematyki wolności osobistej w kontekście tzw. zatrzymań stadionowych*

- 13) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 15 stycznia 2013 r., 7361/05 (SIP/Lex 2013) – glosa dotyczyła problematyki prawa do życia rodzinnego
- 14) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 4 października 2012 r., 57412/08 (SIP/Lex 2013) – glosa dotyczyła problematyki prawa własności
- 15) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 3 kwietnia 2012 r., 43206/07 (SIP/Lex 2012) – glosa dotyczyła zapewniania efektywności EKPC w ramach postępowania kasacyjnego (karnego)
- 16) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 16 kwietnia 2012 r., 55508/07 i 29520/09 (SIP/Lex 2012) – glosa dotyczyła problematyki wolności od tortur i prawa do życia w kontekście tzw. sprawy Rodzin Katyńskich
- 17) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 3 listopada 2011 r., 34736/06 (SIP/Lex 2012) – glosa dotyczyła prawa do skutecznego środka prawnego przed sądem
- 18) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 15 września 2011 r., 4737/06 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła proceduralnego wymiaru art. 2 EKPC
- 19) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 13 września 2011 r., C-447/09 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na wiek
- 20) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 26 lipca 2011 r., 6457/09 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła wykładni art. 8 EKPC w kontekście postępowań dotyczących cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę
- 21) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 24 maja 2011 r., C-47/08 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła zakazu dyskryminacji ze względu na obywatelstwo
- 22) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 26 maja 2011 r., 27617/04 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła interpretacji art. 8 EKPC w kontekście problematyki dostępności diagnostyki prenatalnej
- 23) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 17 marca 2011 r., C-326/09 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła nieprawidłowości transpozycyjnych w Polsce w odniesieniu do harmonizacji przepisów odnoszących się do przeciwdziałania dyskryminacji
- 24) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 18 marca 2011 r., 30814/06 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła wykładni art. 9 EKPC na tle problematyki symboliki religijnej funkcjonującej w przestrzeni publicznej
- 25) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 29 marca 2011 r., 33949/05 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła wykładni art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC
- 26) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 1 marca 2011 r., C-236/09 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła zakazu dyskryminacji ze względu na płeć
- 27) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 16 grudnia 2010 r., 25579/05 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 8 EKPC na tle irlandzkich przepisów dotyczących terminacji ciąży

- 28) Górski M., Głosa do wyroku ETPC z dnia 14 grudnia 2010 r., 67545/09 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 8 EKPC na tle węgierskich przepisów odnoszących się do tzw. „porodów domowych”
- 29) Górski M., Głosa do wyroku ETPC z dnia 20 maja 2010 r., 38832/06 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 3 Protokołu nr 1 do EKPC w kontekście zagadnienia praw wyborczych osób niepełnosprawnych (chorych psychicznie lub upośledzonych umysłowo i z tego powodu ubezwłasnowolnionych) oraz krytyki regulacji polskiej dotyczącej tej problematyki, jako niezgodnej z Konwencją
- 30) Górski M., Głosa do wyroku ETPC z dnia 11 września 2007 r., 27527/03 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 8 EKPC w związku z oceną luki regulacyjnej w litewskim ustawodawstwie, jeśli chodzi o prawne aspekty tzw. „uzgodnienia płci”
- 31) Górski M., Głosa do wyroku ETPC z dnia 8 czerwca 2010 r., 2369/09 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła krytyki praktyki sądów na gruncie art. 258 k.p.k., która jest niezgodna z art. 5 ust. 3 EKPC
- 32) Górski Marcin, Głosa do wyroku ETPC z dnia 24 czerwca 2010 r., 30141/04 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 8 EKPC w odniesieniu do braku krajowej regulacji odnoszącej się do formalizacji konkubinatów homoseksualnych
- 33) Górski M., Głosa do wyroku ETPC z dnia 8 czerwca 2010 r., 39631/06 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 8 EKPC na tle polskiej regulacji wyrażania osadzonemu zgody na widzenie (art. 217 k.k.w.)
- 34) Górski M., Głosa do wyroku ETPC z dnia 18 maja 2010 r., 20870/04 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 6 EKPC w odniesieniu do zagadnienia sądowej kontroli organów orzeczniczych Fundacji Polsko-Niemieckie Pojednanie
- 35) Górski M., Głosa do wyroku ETPC z dnia 20 kwietnia 2010 r., 38018/07 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła niezgodności praktyki powierzchownego uzasadniania postanowień o zastosowaniu izolacyjnego środka zapobiegawczego z art. 5 ust. 3 EKPC
- 36) Górski M., Głosa do wyroku ETPC z dnia 27 kwietnia 2010 r., 43643/04 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła znaczenia zapewnienia obecności obrońcy już przy pierwszej czynności przesłuchania podejrzanego dla realizacji prawa do obrony (art. 6 EKPC)
- 37) Górski M., Głosa do wyroku ETPC z dnia 16 marca 2010 r., 28680/06 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła określenia wniosków z wykładni art. 8 EKPC, przeprowadzonej przez Trybunał, dla interpretacji i stosowania art. 109 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego
- 38) Górski M., Głosa do wyroku ETPC z dnia 20 kwietnia 2010 r., 34694/06 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 8 EKPC w kontekście stosowania środków przymuszających do respektowania orzeczeń odnoszących się do widzeń rodzica z dzieckiem

- 39) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 2 grudnia 2008 r., 2872/02 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 8 EKPC odnoszącej się do pozytywnych obowiązków państwa w zakresie efektywnego ścigania naruszeń wolności seksualnej i prywatności osób małoletnich
- 40) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 23 lutego 2010 r., 28975/04 i 33406/04 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 2 EKPC w odniesieniu do polskiej regulacji użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Policji
- 41) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 1 kwietnia 2010 r., 57813/00 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 8 EKPC w zakresie obowiązków państwa dotyczących regulacji problematyki heterologicznego zapłodnienia pozaustrojowego
- 42) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 2 marca 2010 r., 13102/02 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 8 EKPC na tle polskiej regulacji wstąpienia w stosunek najmu lokalu po zmarłym najemcy
- 43) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 22 lutego 2007 r., 2293/03 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni art. 3 EKPC na tle problematyki przeszukania osoby
- 44) Górski M., Glosa do wyroku ETPC z dnia 24 lipca 2003 r., 40016/98 (SIP/Lex 2009) – glosa dotyczyła wykładni art. 8 EKPC na tle austriackiej regulacji wstąpienia w stosunek najmu lokalu po zmarłym najemcy

- **Zapewniania efektywności prawa Unii Europejskiej**

- 1) Górski M., Orzeczenie prejudycjalne Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jako podstawa wznowienia postępowania - glosa do uchwały NSA z dnia 16 października 2017 r., I FPS 1/17 (SIP/Lex 2017)
- 2) Górski M., Granice związania sądów krajowych rozstrzygnięciem prejudycjalnym TSUE - glosa do wyroku NSA z dnia 13 grudnia 2016 r., I GSK 304/15 (SIP/Lex 2017)
- 3) Górski M., Glosa do uchwały NSA z dnia 16 maja 2016 r., II GPS 1/16 (SIP/Lex 2016) – glosa dotyczyła wykładni art. 4 ust. 3 TUE i zapewniania *effet utile* prawa UE
- 4) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 6 października 2015 r., C-69/14 (SIP/Lex 2016) – glosa dotyczyła zapewniania *effet utile* prawa UE na płaszczyźnie postępowań administracyjnych
- 5) Górski M., Glosa do decyzji ETPC z dnia 1 października 2015 r., 23265/13 (SIP/Lex 2015) – glosa dotyczyła odpowiedzialności odszkodowawczej za naruszenie prawa UE
- 6) Górski M., Glosa do wyroku TK z dnia 11 marca 2015 r., P 4/14 (SIP/Lex 2015) – glosa dotyczyła krytyki orzeczenia TK budzącego wątpliwości z punktu widzenia obowiązku zapewniania efektywności prawa UE

- 7) Górski M., Glosa do postanowienia SN z dnia 27 listopada 2014 r., II KK 55/14 (SIP/Lex 2015) – glosa dotyczyła orzeczenia SN prawidłowo wykonującego obowiązek zapewnienia efektywności prawu UE
- 8) Górski M., Glosa do wyroku SN z dnia 2 kwietnia 2014 r., V KK 344/13 (SIP/Lex 2014) – glosa dotyczyła zapewniania efektywności prawu UE
- 9) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 24 października 2013 r., C-22/12 (SIP/Lex 2013) – glosa dotyczyła zapewniania efektywności prawu UE (przepisom harmonizacyjnym w obszarze praw ofiar wypadków drogowych)
- 10) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 21 grudnia 2011 r., C-411/10 i C-493/10 (SIP/Lex 2012) – glosa dotyczyła pierwszego orzeczenia TS wyjaśniającego skutek prawny tzw. protokołu brytyjskiego
- 11) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 6 grudnia 2011 r., C-329/11 (SIP/Lex 2012) – glosa dotyczyła wyroku TS, z którego wynika niedopuszczalność kryminalizacji niezastosowania się do decyzji zobowiązującej do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
- 12) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 21 grudnia 2011 r., C-424/10 i C-425/10 (SIP/Lex 2012) – glosa dotyczyła interpretacji instytucji obywatelstwa UE
- 13) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 24 listopada 2011 r., C-379/10 (SIP/Lex 2012) – glosa dotyczyła zapewniania efektywności prawu UE w ramach mechanizmu odpowiedzialności odszkodowawczej państwa za naruszenie prawa UE
- 14) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 28 października 2010 r., C-350/08 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła zakresu obowiązku państwa dotyczącego uchylecia decyzji administracyjnych sprzecznych z prawem UE
- 15) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 28 kwietnia 2011 r., C-61/11 PPU (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła oceny zgodności polskiej ustawy o cudzoziemcach z dyrektywą 2008/115
- 16) Górski M., Glosa do opinii TS z dnia 8 marca 2011 r., 1/09 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła (przede wszystkim) wykładni art. 19 ust. 1 TUE
- 17) Górski M., Glosa do postanowienia SN z dnia 28 listopada 2013 r., I KZP 15/13 (SIP/Lex 2014) – glosa dotyczyła zapewniania efektywności przepisom harmonizacyjnym UE, nakładającym obowiązki proceduralne oraz roli sądów krajowych w zapewnianiu efektywności prawu UE

- **Ochrony danych osobowych**

- 1) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 8 września 2016 r., C-160/15 (SIP Lex 2016) – glosa dotyczyła interpretacji pojęcia „publicznego udostępniania”
- 2) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 13 maja 2014 r., C-131/12 (SIP Lex 2016) – glosa dotyczyła „prawa do bycia zapomnianym”

- **Innych zagadnień z zakresu prawa UE i ochrony praw podstawowych**

- 1) Górski M., Ograniczenie udziału podwykonawców w realizacji zamówienia publicznego - glosa do wyroku TS z dnia 14 lipca 2016 r., C-406/14 (SIP Lex 2016) – glosa dotyczyła pojęcia „nieprawidłowości” istotnego dla mechanizmu nakładania korekt finansowych
- 2) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 6 września 2012 r., C-422/11 P i C-423/11 P (SIP Lex 2012) – glosa dotyczyła istoty zawodu adwokata/radcy prawnego ocenianej na płaszczyźnie konstytucyjnej w kontekście interpretacji przepisów proceduralnych TSUE
- 3) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 14 lutego 2012 r., C-17/10 (SIP Lex 2012) – glosa dotyczyła zagadnień temporalnego zakresu stosowania prawa UE
- 4) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 13 października 2011 r., C-83/10 (SIP Lex 2011) – glosa dotyczyła ochrony praw pasażerów lotniczych (interpretacji rozporządzenia Ue 261/2004)
- 5) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 15 września 2011 r., C-483/09 i C-1/10 (SIP Lex 2011) – glosa dotyczyła wykładni decyzji ramowej Rady 2001/220/WSiSW
- 6) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 12 maja 2011 r., C-410/09 (SIP Lex 2011) – glosa dotyczyła interpretacji zasady pewności prawa
- 7) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 8 marca 2011 r., C-34/09 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła znaczenia instytucji obywatelstwa UE
- 8) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 16 grudnia 2010 r., C-137/09 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła dopuszczalnych ograniczeń w swobodnym przepływie osób, związanych z przeciwdziałaniem „turystyce narkotykowej”
- 9) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 17 lutego 2011 r., C-283/09 (SIP/Lex 2011) – glosa dotyczyła wykładni rozporządzenia Rady z 28 maja 2001 r. nr 1206/2001 w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych
- 10) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 5 października 2010 r., C-400/10 PPU (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 w związku ze stosowaniem przepisów dotyczących cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę
- 11) Górski M., Glosa do wyroku S(PI) z dnia 2 marca 2010 r., T-16/04 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła wykładni pojęcia „aktów regulacyjnych” użytego w art. 263 akapit czwarty TFUE
- 12) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 19 lutego 2009 r., C-376/07 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła statusu prawnego not wyjaśniających do nomenklatury scalonej
- 13) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 20 maja 2010 r., C-228/09 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła zakazu dyskryminacyjnego opodatkowania towarów

- 14) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 1 czerwca 2010 r., C-570/07 i C-571/07 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła stosowania zasady swobody przedsiębiorczości w odniesieniu do regulacji krajowych ograniczających prowadzenie działalności w zakresie aptek
- 15) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 9 września 2008 r., C-120/06 P i C-121/06 P (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła zagadnienia odpowiedzialności odszkodowawczej UE w przypadku braku ustalenia bezprawności jej zachowania (konstrukcja *égalité devant les charges publiques*)
- 16) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 29 października 2009 r., C-551/08 (SIP/Lex 2010) – glosa dotyczyła zagadnień proceduralnych związanych ze stosowaniem art. 258 TFUE
- 17) Górski M., Glosa do wyroku TS z dnia 16 lipca 2009 r., C-165/08 (SIP/Lex 2009) – glosa dotyczyła wykładni art. 260 TFUE

Poza powyższymi publikacjami, opublikowałem również kilkanaście prac popularyzatorskich, niemających waloru naukowego, m.in. w *Dzienniku – Gazecie Prawnej*, *Rzeczpospolitej*, czy też kwartalniku *ABI Expert* (branżowe czasopismo poświęcone ochronie danych osobowych).

Reasumując, jestem autorem, współautorem lub współredaktorem ponad 140 publikacji naukowych i popularyzatorskich, w tym kilkudziesięciu publikacji recenzowanych, koncentrujących się wokół problematyki ochrony praw podstawowych (ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z wolnością wypowiedzi), rozwoju i zapewniania efektywności prawa Unii Europejskiej, a także sądownictwa międzynarodowego i stosowania prawa międzynarodowego przez sądy krajowe, jak również publikacji z zakresu prawa ochrony danych osobowych, prawa antydyskryminacyjnego, etyki zawodów prawniczych oraz prawa samorządu terytorialnego. Dwa ostatnie wątki mojej aktywności naukowej wiążą się ściśle z praktyką zawodową.

Uczestniczyłem także (wygłaszając referaty lub uczestnicząc w dyskusjach panelowych) w kilkudziesięciu konferencjach naukowych i seminariach w Polsce i za granicą, w tym m. in. w następujących konferencjach naukowych i seminariach:

- 1) 9-10.05.2008, Florencja, 13th Erasmus Meeting Florence, Europejski Instytut Uniwersytecki we Florencji; referat: *EU Law and International Law. Multiplicity of centres of law-making*
- 2) 15.09.2010, Bruksela, Seminarium w Parlamencie Europejskim *Religious conscience in medicine*, referat: *Conscientious objection. Introductory remarks*
- 3) 18.03.2011, Warszawa – udział z referatem w konferencji KSAP pt. *Kobiety w służbie publicznej – szklany sufit?*
- 4) 19-22.05.2011, Warna, udział w XIX Konferencji NISPAcee dotyczącej służby cywilnej w Unii Europejskiej, referat (wspólnie z A. Jeziorską): *Civil Service in its Own Perception – Research on the Functioning of the Civil Service in Poland*
- 5) 5-11.10.2011 r., Petersburg, Seminarium międzynarodowe nt. funkcjonowania sądów międzynarodowych w zakresie ochrony praw człowieka; referat: *Already*

- good enough, but not enough. The Practice of Application of the European Convention in the Jurisprudence of the Polish Constitutional Tribunal*
- 6) 24.01.2012, Warszawa, seminarium w ramach wysłuchania publicznego w Sejmie RP nt. prawnych uwarunkowań zapłodnienia pozaustrojowego; referat: *Problem zapłodnienia pozaustrojowego w świetle europejskich standardów ochrony praw człowieka*
  - 7) 27.01.2012, Warszawa – konferencja *Skuteczna ochrona prawna przeciwko dyskryminacji kobiet*; referat: *Ustawa o „równym traktowaniu” na tle ustawodawstwa unijnego*
  - 8) 20-23.05.2012, Gródek n. Dunajcem, konferencja zorganizowana przez Katedrę Prawa Europejskiego UJ *Prawo Unii Europejskiej a prawo konstytucyjne państw członkowskich*, referat: *Skutek Karty Praw Podstawowych UE po wejściu w życie Traktatu z Lizbony w orzecznictwie TSUE, ETPC i Trybunału Konstytucyjnego RP*
  - 9) 29-30.11.2012, Florencja, Europejski Instytut Uniwersytecki, udział w seminarium *National Courts vis-a-vis EU Law: New Issues, Theories and Methods*; referat: *EU Law and the ECHR before National Judges: The Polish Experience*
  - 10) 5-6.04.2013, Łódź, udział w konferencji *Eastern Europe and Judicial Dialogue on International Law*, przedstawienie referatów w panelach *Problems of jurisdiction/ i.a. doctrines limiting the courts powers to review the acts of executive, Application of other sources of international law and reference to the decisions of international courts and foreign courts, Judicial dialogue in specific fields of international law, Judicial dialogue on international law in Eastern Europe – problems and prospects*
  - 11) 9.05.2013, Częstochowa – udział w konferencji *Ochrona praw i wolności jednostki wobec władczej ingerencji administracji publicznej – problem i wyzwania*
  - 12) 1-5.09.2013, Leeds, 43rd UACES Annual Conference, referat: *Political role of the European Courts*
  - 13) 30.05.2014 r., Łódź, Konferencja Centrum Ochrony Danych Osobowych i Zarządzania Informacją, pt. *Ochrona danych osobowych w działalności Kościołów i innych związków wyznaniowych*, Łódź, Referat: *O (nie)działaniu polskich sądów w multicytrycznym systemie prawa i braku sędziowskiego dialogu – uwagi na kanwie sprawy apostatów ubiegających się o ochronę danych osobowych*
  - 14) 15.04.2015, Warszawa, seminarium nt. prawnej regulacji gier hazardowych w Polsce zorganizowane w Sejmie RP, referat: *Znaczenie wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 4/14*
  - 15) 12.06.2015, Warszawa, konferencja: *Status cudzoziemca w Polsce w świetle współczesnych wyzwań międzynarodowych. 25-lecie Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w Polsce*; referat: *Prawo osób LGBT do ochrony międzynarodowej*
  - 16) 19.10.2015, Warszawa, konferencja INP PAN (pod patronatem Min. Sprawiedliwości): *O skutkach braku notyfikacji przepisów technicznych ustawy o grach hazardowych dla wymiaru sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej*; referat: *Czy sądy krajowe są związane wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 4/14?*

- 17) 17.10.2015, Łódź, panel ekspercki w ramach "Igrzysk Wolności", Łódź, "*Jakich reform potrzebujemy w Polsce aby dogonić Zachód?*"; udział w panelu obejmował analizę propozycji Fundacji Obywatelskiego Rozwoju dot. proponowanych zmian w obszarze prawa i wymiaru sprawiedliwości w RP
- 18) 11.04.2016, Toruń – udział z referatem w konferencji *Prawnicy na rzecz równości*
- 19) 19-20.05.2016, Charków – udział z referatem w konferencji 20 РОКІВ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ: ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАВОВА ТРАДИЦІЯ І УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ – ВИМІРИ ПРАВОВОЇ РЕФОРМИ
- 20) 2-3.06.2016, Olsztyn – udział z referatem w konferencji *Europejski Trybunał Praw Człowieka w dobie przemian*; tytuł referatu: *Sędziowski aktywizm ETPC a deficyty strukturalne systemu europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*
- 21) 16.06.2016, Łódź – udział z referatem w konferencji w ramach III Ogólnopolskiego Seminarium Sekretarzy 2016
- 22) 18.06.2016, Sieradz – udział w ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. *Samodzielność jednostek samorządu terytorialnego – aspekty ustrojowe, administracyjne i finansowe*; tytuł referatu: *Pozycja samorządów lokalnych i regionalnych oraz Komitetu Regionów przed Trybunałem Sprawiedliwości UE a prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem*
- 23) 29.09.2016, Łódź – udział w konferencji *Współczesne wyzwania dla tajemnicy zawodowej*; tytuł referatu: *Specyfika ochrony tajemnicy radcowskiej na tle standardów europejskich*
- 24) 21-22.10.2016, Charków - udział z referatem w konferencji *Constitutional reform of local governance in Ukraine: lessons from the Visegrad Group (V4) countries*
- 25) 24.10.2016, Poznań – udział w seminarium *Potestas Iudicandi* z referatem pt. *Kryzys konstytucyjny w Polsce a judicial self-restraint*
- 26) 5.12.2016, Łódź – udział z referatem w konferencji *Interactions between legal orders in globalised world. International Polish-Chinese Conference*; tytuł referatu: *Dialogue between the ECtHR and national courts in Eastern Europe*
- 27) 27.03.2017, Madryd – udział z referatem w seminarium *Training of Lawyers on the Law regarding Violence Against Women*
- 28) 6-7.04.2017, Warszawa – udział z referatem w konferencji *Prawo Sport Finance 2017*; tytuł referatu: *Nowelizacja ustawy o grach hazardowych*
- 29) 20-21.04.2017, Katowice – udział z referatem w ogólnopolskiej konferencji naukowej *Od kryzysu finansowego do Brexitu. Unia Europejska w przebudowie*; tytuł referatu: *Karta Praw Podstawowych jako living instrument*
- 30) 18.05.2017, Sieradz – udział z referatem w ogólnopolskiej konferencji naukowej *Dobra wspólne jako przedmiot prawnej ochrony*; tytuł referatu: *Dobro wspólne jako przesłanka materialna proporcjonalności regulacji ograniczających – uwagi na tle polskiej praktyki z elementem zastosowania prawa Unii Europejskiej*
- 31) 1-2.06.2017, Olsztyn – udział z referatem w konferencji *Prawa człowieka wobec sytuacji nadzwyczajnych*; tytuł referatu: *Inter arma silent Musae? Swoboda wypowiedzi artystycznej naruszającej porządek publiczny*

- 32) 28.06.2017, Budapeszt – udział w *International Symposium on 'What can Central and Eastern Europe learn from the development of Canada's constitutional system?'*; tytuł referatu: *Freedom of artistic expression. Constitutional lessons from Canada and practice in Eastern Europe*
- 33) 5-7.07.2017, Kopenhaga – udział z referatami w dwóch panelach w podczas ICON (The International Society of Public Law)
- 34) 23.09.2017, Londyn - udział z referatem w seminarium *Training of Lawyers on the Law regarding Violence Against Women*
- 35) 10-11.10.2017, Opole – udział z referatem w II Środkowoeuropejskim Forum Prawno-Administracyjnym, Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. *Sądowa ochrona praw jednostki w państwach Europy Środkowej – dotychczasowe doświadczenia i tendencje zmian/ Judicial Protection of Individual Rights in Central European Countries – Current Experience and Trends*
- 36) 27.10.2017, Warszawa – udział z referatem w seminarium *Training of Lawyers on the Law regarding Violence Against Women*
- 37) 29-30.11.2017, Łódź – udział z referatem w konferencji *Granice ingerencji w intymność człowieka. Prawo. Filozofia. Medycyna*; tytuł referatu: *Wolność wypowiedzi obsceniczej? Próba ujęcia porównawczego*
- 38) 01.12.2017, Warszawa – wystąpienie z referatem dot. wolności wypowiedzi artystycznej na konferencji zorganizowanej przez Krajową Radę Radców Prawnych pt. *Swoboda wypowiedzi we współczesnym świecie*, tytuł referatu: *Istota wolności wypowiedzi artystycznej*
- 39) Grudzień 2017 r., Hildesheim – wykład gościnny dla studentów Uniwersytetu w Hildesheim - UNESCO-Lehrstuhl „Cultural Policy for the Arts in Development” dot. wolności wypowiedzi artystycznej w odległych jurysdykcjach (Afryka, Azja, Ameryka Południowa)
- 40) 26-27.03.2018, Łódź – udział w panelu dyskusyjnym w ramach konferencji *Pomoc publiczna. Konstrukcja powierzeniowa*
- 41) 10-11.05.2018, Opole – udział z referatem w VII Symposium Opoliense pt. *Nieobyčajność, rozwiąźność, wyuzdanie w literaturze, kulturze i prawie*, tytuł referatu: *Standard normy społecznej w sprawach o wolność wypowiedzi artystycznej*
- 42) 17.05.2018, Sieradz – udział z referatem w III ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. *Jednostka jako podmiot ochrony prawnej*; tytuł referatu: *Swoboda wypowiedzi artystycznej – dobro powszechne*
- 43) 25-27.05.2018, Kraków – udział z referatem w Ogólnopolskiej interdyscyplinarnej konferencji naukowej pt. *Kalanie własnego gniazda. Kultura, prawo, społeczeństwo*; tytuł referatu: *Zagadnienie testu normy społecznej w sprawach z zakresu wolności wypowiedzi artystycznej – ujęcie porównawcze*
- 44) 24.08.2018, Tallinn – udział w panelu dot. wolności wypowiedzi artystycznej w ramach *10th International Conference on Cultural Policy Research*
- 45) 20-21.09.2018, Warszawa – udział w 52 kongresie i konferencji European Bars Association; tytuł referatu: *Use and misuse of personal data – horizontal protection against privacy violation*

- 46) 17-20.10.2018, Bejrut, seminarium dla prawników z państw Bliskiego Wschodu zorganizowane przez Uniwersytet w Hildesheim (RFN) i Instytut Goethego w Bejrucie nt. *Freedom of Artistic Expression*
- 47) 7.12.2018, Łódź – udział w konferencji dot. 25-lecia członkostwa Polski w EKPC; tytuł referatu: *Wolność wypowiedzi w erze Internetu i masowych manipulacji*
- 48) 3-10.02.2018, Nairobi – udział w seminarium studencko-doktoranckim nt. prawa wyborczego, wygłoszenie referatu w ramach panelu podsumowującego seminarium
- 49) 21-22.02.2019, Warszawa – udział w konferencji *9. Corporate Legal Counsel Forum*; tytuł referatu: *Nowe tendencje w wolności wypowiedzi komercyjnej (reklamowej)*

Ukończyłem aplikację prokuratorską (2002-2005), składając egzamin państwowy z najwyższymi notami w apelacji łódzkiej, w latach 2006-2012 wykonywałem zawód adwokata (uzyskując od Ministra Sprawiedliwości oznaczenie resortowe *za zasługi dla wymiaru sprawiedliwości*), a od 2012 r. wykonuję zawód radcy prawnego, kierując jako dyrektor Wydziałem Prawnym Urzędu Miasta Łodzi. Moje osiągnięcia zawodowe w praktycznym wykonywaniu zawodu dostrzeżono w 2012 r. wyróżniając mnie 6-tym miejscem w ogólnopolskim rankingu *Dziennika – Gazety Prawnej* pn. *Rising Stars – Prawnicy jutra* (stanowiącym, dosyć zresztą zabawne w swym zamyśle, zestawienie najbardziej obiecujących – zdaniem autorów – polskich prawników, którzy nie ukończyli 35 roku życia).

Od 2014 r. jestem członkiem Komisji Praw Człowieka przy Krajowej Radzie Radców Prawnych (obecnie w drugiej kadencji), jak również dwukrotnie byłem, z ramienia samorządu radcowskiego, członkiem Komisji Odwoławczej przy Ministrze Sprawiedliwości ds. Egzaminów Radcowskich. Istotną dla mnie częścią mojej praktyki zawodowej jest prowadzenie działalności *pro bono*, którą wykonuję zarówno stale udzielając nieodpłatnie porad prawnych w ramach dyżurów w jednej z podłódzkich miejscowości, jak i prowadząc sprawy przydzielone mi m.in. przez Helsińską Fundację Praw Człowieka czy Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego. Praktyka ta daje mi unikalną okazję do skonfrontowania wiedzy teoretycznej z praktyką wymiaru sprawiedliwości.

W ramach zatrudnienia w jednostce, która jest moim podstawowym miejscem pracy, czyli na Wydziale Prawa i Administracji UŁ, od 2002 roku prowadzę zajęcia dydaktyczne dla studentów, w językach polskim i angielskim. Do czasu zatrudnienia na stanowisku adiunkta były to ćwiczenia z przedmiotu *Wstęp do prawa europejskiego* i *Podstawy prawa UE* dla studentów kierunków Prawo i Administracja, zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Następnie od 2006 roku zacząłem prowadzić wykłady i konwersatoria oraz laboratorium *Wykorzystanie argumentacji opartej na prawie UE w sprawach przed sądami krajowymi*. Prowadzenie zajęć z tego ostatniego przedmiotu sprawia mi szczególnie dużo satysfakcji, umożliwiając wykorzystanie również posiadanego doświadczenia praktycznego, bowiem zajęcia te polegają na przygotowywaniu przez studentów projektów pism procesowych w

sprawach cywilnych, karnych i sędowo-administracyjnych, pracując w oparciu o zanonimizowane akta rzeczywistych spraw rozstrzyganych przez sądy. Laboratorium to ma charakter innowacyjny w ramach WPiA UŁ. W toku zatrudnienia w UŁ prowadziłem na macierzystym Wydziale zajęcia ze *Wstępu do prawa europejskiego*, *Podstaw prawa UE* i *Systemu ochrony prawnej w UE* (zajęcia obowiązkowe dla kierunków, odpowiednio, Prawo i Administracja, a także zajęcia obowiązkowe dla specjalności), jak również seminaria licencjackie i magisterskie (byłem opiekunem lub promotorem kilku prac magisterskich i licencjackich), zajęcia w jęz. angielskim (m.in. *European Constitutional Law*, *EU system of Judicial Protection*, *Protection of Fundamental Rights in the EU*, *Legal Writing for Academic Purposes*) jak i wreszcie zajęcia usługowe na innych Wydziałach UŁ (m.in. *Prawo europejskie* na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym, *Prawo europejskie i Fundamentals of Law* na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych). Realizuję obowiązki dydaktyczne systematycznie ponad obowiązujące pensum, a także osiągam ponadprzeciętne wyniki w ankietach studenckich.

Na macierzystym Wydziale Prawa i Administracji stale uczestniczę w pracach komisji rekrutacyjnej ds. wymiany studentów (Program Erasmus), dostarczam także tłumaczeń tytułów prac magisterskich, tytułów przedmiotów i in. wymaganych dokumentów na jęz. angielski.

Od lat prowadzę też stale wykłady z prawa Unii Europejskiej dla aplikantów adwokackich w Izbie Łódzkiej. W latach 2010-2011 prowadziłem wykłady w Krajowej Szkole Administracji Publicznej w ramach przygotowania polskiego tzw. Korpusu Prezydencji (przeszkoliłem kilkuset urzędników ministerstw i centralnych urzędów administracji publicznej w celu przygotowania ich do wykonywania przez Polskę obowiązków przewodniczenia Radzie UE i grupom roboczym Rady UE). Ponadto, przez kilka lat (już po obronie doktoratu) prowadziłem szkolenia tematyczne w KSAP z zakresu prawa UE dla urzędników z ministerstw urzędów centralnych, nadto zaś na zlecenie tej instytucji oraz *Regional School of Public Administration* przeprowadziłem dwudniowe szkolenie w Podgoricy (Czarnogóra) dla urzędników ministerialnych wyższego szczebla z państw Bałkanów zachodnich, zatytułowane *Sources of Law, Institutions and Judicial Redress Procedures in the EU* (w 2011 r.). Prowadziłem także szkolenia dla aplikantów i osób wykonujących zawód – na zlecenie samorządów radcowskiego i notarialnego, jak również szkolenia na zlecenie organizacji pozarządowych. Przygotowałem również na zlecenie Biura Analiz Sejmowych opinię prawną dotyczącą oceny konstytucyjności projektu ustawy o świadomym macierzyństwie (2014 r.).

Wykładam na studiach podyplomowych z zakresu ochrony danych osobowych (Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie), *International Commercial Law* (Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie) oraz przygotowujących kandydatów na stanowiska w instytucjach i organach UE (AGH w Krakowie i Uczelni Łazarskiego w Warszawie), a także – na WPiA UŁ – wykłady z prawa UE w ramach studiów podyplomowych dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego szczebla kierowniczego. Uczestniczyłem również, jako wykonawca, w projekcie finansowanym ze środków Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji,

polegającym na udzieleniu systemowego wsparcia merytorycznego dla członków polskiej delegacji do Komitetu Regionów UE.

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping loops and curves, positioned in the upper right quadrant of the page.

